

# middelheim museum

## **Sphairos**

*Franz West - Oostenrijk - kunstwerk uit 1998*

### **Kunst is kijken.**

Kijken naar de bol.

Kijken naar de kleuren.

Kijken naar de vorm in het gras.

Kijken naar het gras en de bloemen.

Kijken naar de bomen en de eenden.

Kijken naar de heuvel.

Kijken naar het witte kasteel.

Dit is een park vol kunst.

### **Kunst is vragen stellen.**

Is dit een bol?

Is het een bal?

Wat is het?

Kan een vogel landen op deze bol?

Kan een mens zitten op deze bol?

Ben jij zoals deze bol?

### **Kunst is voelen.**

Nee, niet voelen met je handen.

Kunst mag je voelen met je lichaam.

Met je hoofd en met je buik.

Kijk naar de bol en voel:

Voel je de zon?

Voel je de kleuren?

Word je blij van deze bol?

Word je rustig van te kijken?

**Kunst is misschien begrijpen.**

De bol is niet echt rond.

De kleuren zijn niet perfect.

Misschien is de bol zoals het leven: niet perfect.

Wil de kunstenaar dat vertellen?

Misschien.

**Jij beslist.**

Jij beslist of je iets voelt bij de bol.

Jij beslist of je dit mooi vindt of onnozel.

Dat is kunst.

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **I'Ours**

*François Pompon - Frankrijk - kunstwerk uit 1920*

### **1. De ijsbeer is stoer**

Kijk maar.

De poten zijn stevig.

De ijsbeer wandelt.

Waar kijkt hij naar?

Is hij nieuwsgierig?

Heeft hij een doel?

De beer lijkt vriendelijk.

Maar hij is een wild dier.

Een wit dier.

Een groot dier.

### **2. 100 jaar oud**

De poten. De beweging.

De gladde rug.

De ogen.

De kracht.

Dat is kunst: uit steen een ijsbeer maken.

Deze ijsbeer is van natuursteen.

De kunstenaar heet François Pompon.

Hij maakte de ijsbeer in 1922.

Ja, de beer is dus 100 jaar oud.

100 jaar.

Dat is een eeuw.

### **3. De beer en de mensen**

Mensen houden van de ijsbeer.

Families maken foto's met de beer.

De beer staat op foto's van speciale dagen:  
een verjaardag, een communie, een huwelijk.

Vroeger was een ijsbeer speciaal.  
Want een ijsbeer leeft ver weg.

#### **4. En nu?**

Ijsberen leven op de Noordpool.  
Daar smelt de sneeuw.  
Veel ijsberen sterven.  
Ze vinden te weinig eten.  
Ze hebben te weinig plaats om te wonen.

De ijsbeer is een symbool.  
Een symbool voor de crisis van het klimaat.  
Onze wereld is in crisis.  
Want het wordt te warm.  
Oh klimaatcrisis, oh ijsbeer.

Dezelfde ijsbeer.  
Hetzelfde kunstwerk.  
Wij kijken nu anders naar dezelfde beer.

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **Unendliche Schleife**

*Max Bill - Zwitserland - kunstwerk uit 1935*

De lijn danst, de lijn zweeft  
de lijn draait, de lijn leeft.

Geen hoek, geen harde kant.  
Wel rond en elegant.

Waar is het einde?  
Waar is het begin?  
Of zitten we er middenin?

Is dit een lus?  
Is dit een spel?  
Wie begrijpt het wel?

Zie het brons.  
Merk de zon.  
Loop eromheen.  
Zoveel kleuren, en toch één.

Wat is buiten, wat is binnen?  
Welke kunstenaar kan dit verzinnen?

Heen en weer,  
nog een keer.

Dag en nacht,  
eb en vloed,  
zout en zoet.

Net als gedachten  
nooit wachten.

Zoals dromen,  
blijven stromen.

Zien we wat we zien?  
Of draait de lijn om ons – misschien?

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **The Bridge Without A Name**

*Ai Weiwei - China - Kunstwerk uit 2012*

1.

Stap op de brug.

Blijf stil staan.

Sluit je ogen.

Adem.

Zet een stap.

Voel de brug onder jouw voeten.

Zet nog een stap.

Denk je?

Wat denk je?

De brug heeft geen naam.

Jij mag de brug een naam geven.

Welke naam kies je?

De brug van... (kies maar: brug van rust – brug van zuchten – brug van iedereen ...)

2.

Kunstenaar Ai Weiwei bouwde deze brug.

Ai Weiwei komt uit China.

Alle planken samen hebben de vorm van China.

Is het makkelijk om te stappen op de brug?

Niet echt makkelijk, toch?

Stappen op de brug is lastig en een beetje spannend.

Dat komt zo:

De brug is een symbool.

De brug staat voor 'de brug tussen China en andere landen'.

Dat is soms moeilijk, bruggen bouwen tussen China en het westen, tussen China en andere landen.

Houdt Ai WeiWei van China?

Ja en nee.

Ja, heel veel. China is zijn land.

En nee, want hij heeft kritiek op zijn land.

Ai WeiWei en China, dat is zoals de brug:

Het is soms lastig om van China te houden.

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **The Voyage of the Mascotte**

*Sharon van Overmeiren - België - kunstwerk uit 2021*

Beren als knuffels.  
Beren in de zoo.  
Beren op tv.  
Beren in het wild.  
Beren zijn bruin of zwart.  
Groot of nog groter.  
Soms klein.  
Beren zijn zacht of sterk.  
Dapper of vals.  
Ze beschermen ons.  
Of ze willen met ons spelen.

Sommige beren zijn speciaal.  
Beren uit verhalen, beren uit religie.  
Beren die bijna mens zijn.  
De beer-mens.

En dan deze beer...  
Wat een ruig vel!  
Wat een lange neus! (handig om mieren op te zuigen)  
En dan die worm...

Is dit een beer?  
Half beer, beetje mens, beetje worm, één beeld.  
Krachtig en kwetsbaar.  
Een mascotte op reis.  
Een figuur die verandert,  
voor iedereen een ander gevoel.

Wat herken jij in die beer?  
Wat doet die vorm met jou?  
Waaraan denk jij, als je deze beer ziet?  
En waarom zit die worm hier?

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **Bomslachtoffer**

*Mari Andriessen - Nederland - kunstwerk uit 1948-1951*

1.

Een leger bombardeert.  
Een kind sterft.

Een moeder vindt haar dode kind.  
Een moeder knuffelt haar dode kind.  
Een moeder draagt haar dode kind in de armen.  
Nog even.  
Nog een keer.  
Straks is het kind weg.  
Voorgoed.

Kind weg.  
Pijn blijft.  
Grote pijn en immens verdriet.

2.

Oorlog.  
Bommen.  
Slachtoffers.

Vandaag ver weg.  
Gisteren in de buurt.  
En morgen?

3.

Dit beeld komt uit Nederland.  
In Nederland was er oorlog tussen 1940 en 1945.  
Dit beeld is een monument voor alle doden in Nederland.  
En nu ook voor alle slachtoffers in de hele wereld.

Eén beeld.  
Weinig details.  
Zoveel emoties.  
Van haar, van jou, van iedereen.

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **La Paix des Braves**

*Pascale Marthine Tayou - Kameroen-Belgische kunstenaar - Kunstwerk uit 2019-2021*

1.

Geel en blauw, paars en oranje, tussen het grijs.  
Word jij vrolijk van deze berg met stenen?

2.

Straatstenen...  
Stenen om mee te gooien.  
Tijdens ruzie.  
Tijdens conflict.  
Tijdens opstand.

En kijk: de witte vlag!  
De strijd is voorbij.  
De wapens zwijgen.  
De gesprekken starten:

Hoe willen we leven?  
Waar willen we leven?  
Waar bouwen we nieuwe scholen?  
Wat betekent 'samen'?  
Wat doen we met al die stenen?

3.

We hebben altijd een keuze.  
We kunnen vechten of luisteren.  
We kunnen met vlaggen gooien of de witte vlag hijsen.

De witte vlag is de vlag van 'Ik luister'.  
De vlag van 'Stop! Ik wil het anders. 'Wij willen het anders.'

Hoop is een witte vlag  
met veel mensen eromheen.

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **La vierge folle & Huiselijke zorgen**

*Rik Wouters - België - kunstwerken uit 1912*

### **1. Twee vrouwen**

Twee vrouwen.

De ene vrouw juicht.

Ze danst.

Ze zit vol energie.

Ze kan de wereld aan.

De andere vrouw denkt.

Twijfelt ze?

Heeft ze zorgen?

Of is ze gewoon moe?

Geen energie voor een glimlach.

Moe van de dag, van het leven, van de vele vragen.

### **2. Elke vrouw**

Elke vrouw danst. Soms.

Elke vrouw kan de wereld aan. Soms.

Elke vrouw is moe. Soms.

Deze vrouwen ademen.

Ze leven. Ze doen.

Ze zijn wie ze zijn.

Twee beelden.

Eén vrouw.

Het leven.

En jij? Wanneer dans jij?

Wanneer heb je alle energie van de wereld?

En wanneer heb je zorgen?

### **3. Nel, de vrouw van Rik**

De kunstenaar heet Rik Wouters.

Rik houdt van tekenen en schilderen. En van beeldhouwen.

Hij houdt nog meer van Nel.

Nel is zijn vrouw.

Rik schildert Nel heel vaak.

Met haar rode haar en haar glimlach.

En haar jurken vol kleur.

Rik maakt ook deze beelden van Nel.

Zijn vrouw.

Haar vreugde.

Haar twijfel.

Haar frons.

Rik maakt van krachtige Nel een krachtig beeld.

Kijk eens naar de voet:

Het hele beeld balanceert op één voet.

Dat is krachtige kunst!

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **De zaaier**

*Constantin Meunier - België - kunstwerk uit 1896*

1.

Daar staat hij.

De boer.

De zaaier.

Sterk en groot.

Zijn handen vol met zaad.

Zaad is goud.

Zaad is goud voor de boer.

Zaad is morgen.

Zaad is morgen een veld vol groen.

Een schuur vol voedsel.

Zijn voeten stevig in de grond.

Zijn jas waait in de wind.

De boer kijkt naar ver.

Kijkt hij naar de zon of de regen?

Hoopt hij? Wacht hij?

Een boer is geduldig.

Een boer zaait hoop.

Hoopjes zaad - zaadjes van hoop.

Een nieuwe droom.

Een bodem vol bloesems en voedsel.

2.

De kunstenaar maakt van de boer een held, in brons.

Een fiere boer.

Tja.

Vaak is het leven van een boer zwaar.

Handen die zaaien, ruggen die buigen.

Hard werken, weinig oogst.

Soms zelfs te weinig brood.

Weinig held.

Zien we dat ook?

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## **Adrift**

*Camille Henrot - Frankrijk - kunstwerk uit 2023*

1.

Ziehier het spel.

Plonzen.

Spetteren.

Spelen.

Samen.

De vlag wappert vrolijk.

Zorgen ze voor elkaar?

Of houden ze elkaar juist tegen?

Helpen ze elkaar omhoog?

Of duwen ze elkaar omlaag?

Delen ze het water?

Of nemen ze het van elkaar af?

Hier gebeurt zoveel.

We zien telkens meer.

2.

Mensen zijn water.

Meer dan de helft van ons is water.

We drinken het.

We zwemmen erin.

Water geeft, water neemt.

We wassen ons met water.

We zegenen met water.

We rouwen met water.

We dopen nieuw leven in water.

Water is deel van het ritueel.

Of is water het ritueel?

Water is overal.  
Water is spel en rust.  
Water is feest en zorg.  
Water is gevaar.  
Is water gevaar?  
Je kunt erin schuilen.  
Je kunt erin verdwijnen.  
Soms is er geen water.  
In sommige landen is water schaars.  
Dan komt er strijd in plaats van spel.

3.

Is water een feest voor jou?  
Wanneer is water een ritueel voor jou?  
Met wie speel jij in water?

*Tekst: Ilona Plichart*

# middelheim museum

## Voor alle seizoenen

*Anne-Mie van Kerckhoven - België - kunstwerk uit 2015*

1.

### **Jij mag tellen.**

Vlaggen tellen.

Kleuren tellen.

Beweging tellen.

Doe je mee?

### **Jij mag kijken.**

Staan ze op één lijn?

Of juist niet?

Buigen ze mee met de wind?

Of blijven ze stevig staan?

Hangt het ervan af hoe je kijkt?

Waar sta jij? En wat zie jij?

**Jij mag genieten** van de beweging,  
van de adem en van rust.

### **Jij mag denken.**

Is dit kunst?

Wat is dit?

2.

Anne-Mie Van Kerckhoven maakte dit werk.

De vlaggen wapperden eerst aan het stadhuis.

Vlaggen horen in het centrum van de stad!

Deze vlaggen hebben samen één naam: Voor alle seizoenen.

Voor alle seizoenen?

En voor iedereen?

De vlaggen zijn een ode aan Antwerpen.

Een vlag beweegt altijd.

Net als een stad: nooit klaar, altijd in beweging.

Stad vol kleur.

Vol mensen en vol verhalen.

Zoveel buurten, met elk hun verhaal en hun inwoners,  
hun winkels en hun ontmoetingen.

Antwerpen als stad vol kleur en beweging,  
in elk seizoen.

3.

En jij?

Is het zomer in je hart en lente op straat?

Of is het herfst in je gezin en koude winter buiten?

Kies jouw vlag.

Voel de kleuren.

Beweeg mee.

Jouw seizoen mag er zijn.

*Tekst: Ilona Plichart*